

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА**Критерии за анализа на съвместимостта с вътрешния пазар на държавна помощ за насърчаване изпълнението на важни проекти от общоевропейски интерес**

(2021/C 528/02)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Настоящото съобщение дава насоки относно оценката на публичното финансиране на важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ) съгласно правилата на Съюза за държавна помощ.
2. ВПОИ могат да дадат много важен принос за устойчивия икономически растеж, работните места, конкурентоспособността и издръжливостта на промишлеността и икономиката в Съюза и да укрепят неговата отворена стратегическа автономност, като създадат условия за авангардни иновационни и инфраструктурни проекти чрез трансгранично сътрудничество и с положителни странични ефекти върху вътрешния пазар и обществото като цяло.
3. ВПОИ дават възможност за обединяване на знания, експертен опит, финансови ресурси и икономически субекти от Съюза в опит за справяне със значима пазарна неефективност или съществени системни слабости или обществени предизвикателства, към които не би могло да се подходи по друг начин. Те са предназначени да обединяват публичния и частния сектор за предприемането на широкомащабни проекти със значителна полза за Съюза и неговите граждани.
4. ВПОИ могат да подкрепят всички политики и действия, които са насочени към постигане на общоевропейски цели, по-специално Европейския зелен пакт⁽¹⁾, стратегията в областта на цифровите технологии⁽²⁾ и цифровото десетилетие⁽³⁾, новата промишлена стратегия за Европа⁽⁴⁾ и нейната актуализация⁽⁵⁾, европейската стратегия за данните⁽⁶⁾ и Next Generation EU⁽⁷⁾. ВПОИ могат също така да допринасят за устойчиво възстановяване след сериозни икономически сътресения, като тези, причинени от пандемията от COVID-19, и да подкрепят усилията за укрепване на социалната и икономическата устойчивост на Съюза.
5. Като се има предвид актуализираната нова промишлена стратегия и стратегията за малките и средните предприятия (МСП)⁽⁸⁾, е важно МСП и стартиращите предприятия да могат да участват във ВПОИ и да се възползват от тях. В своята оценка Комисията ще вземе предвид всички обстоятелства, които показват, че помощта, предмет на уведомление, е по-малко вероятно да наруши неоправдано конкуренцията, например поради своя размер.
6. Внедряването на ВПОИ често изисква значително участие на публичните органи, когато пазарът не би финансирал такива проекти при други условия. В настоящото съобщение се определят правилата, които се прилагат, когато публичното финансиране на такива проекти представлява държавна помощ, за да може държавната помощ за ВПОИ да се счита за съвместима с вътрешния пазар. По-специално, правилата имат за цел да гарантират, че такава помощ няма да засегне ненужно условията на търговия между държавите членки, и да ограничат до необходимия минимум въздействието на тази помощ върху търговията и конкуренцията.
7. В член 107, параграф 3, буква б) от Договора за функционирането на Европейския съюз се предвижда, че помощите за насърчаване на изпълнението на важен проект от общоевропейски интерес могат да се считат за съвместими с вътрешния пазар. В съответствие с това настоящото съобщение представя насоки за критериите, които Комисията ще прилага за оценката на държавна помощ, предоставена за насърчаване изпълнението на ВПОИ. В него първо се определя обхватът, а след това се предоставя списък с критерии, които Комисията ще използва, за да прецени естеството и значението на ВПОИ за целите на прилагането на член 107, параграф 3, буква б) от Договора. След това се обяснява как Комисията ще оценява съвместимостта на публичното финансиране на ВПОИ с правилата за държавна помощ.

⁽¹⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейският зелен пакт“ (СОМ(2019) 640 final, 11 декември 2019 г.).

⁽²⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“ (СОМ(2020) 67 final, 19 февруари 2020 г.).

⁽³⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие“ (СОМ(2021) 118 final, 9 март 2021 г.).

⁽⁴⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Нова промишлена стратегия за Европа“ (СОМ(2020) 102 final, 10 март 2020 г.).

⁽⁵⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Актуализиране на новата промишлена стратегия за 2020 г.: изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“ (СОМ(2021) 350 final, 5 май 2021 г.).

⁽⁶⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска стратегия за данните“ (СОМ(2020) 66 final, 19 февруари 2020 г.).

⁽⁷⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Част от Европа: възстановяване и подготовка за следващото поколение“ (СОМ(2020) 456 final, 27 май 2020 г.).

⁽⁸⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа“ (СОМ(2020) 103 final, 10 март 2020 г.).

8. Настоящото съобщение не изключва възможността помощите за насърчаване на изпълнението на ВПОИ да могат също да бъдат приети за съвместими с вътрешния пазар въз основа на други разпоредби на Договора, по-специално член 107, параграф 3, буква в) от Договора. Възможно е обаче тези разпоредби на Договора да не са изцяло съобразени със значението, особеностите и характеристиките на ВПОИ. За това може да са необходими специфични правила за допустимост, съвместимост и процедурни правила, както е посочено в настоящото съобщение.

2. ПРИЛОЖНО ПОЛЕ

9. Комисията ще прилага принципите, изложени в настоящото съобщение по отношение на ВПОИ във всички сектори на икономическата дейност.
10. Тези принципи не се прилагат за:
- а) мерки, състоящи се от помощ за предприятия в затруднено положение, както са определени в насоките за оздравяване и реструктуриране⁽⁹⁾ или в последващи насоки, с изключение на предприятия, които не са били в затруднение към 31 декември 2019 г., но са станали предприятия в затруднение на или след 1 януари 2020 г. и докато се прилага Временната рамка⁽¹⁰⁾;
 - б) мерки, състоящи се от помощ за предприятия, които са обект на неизпълнено разпореждане за възстановяване вследствие на предходно решение на Комисията, с което дадена помощ се обявява за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар;
 - в) мерки за помощ, които сами по себе си, поради придружаващите ги условия или поради метода на тяхното финансиране, представляват неотделимо нарушение на законодателството на Съюза⁽¹¹⁾, по-специално:
 - (i) Мерки за помощ, при които отпускането на помощ е обвързано със задължението седалището на бенефициера да се намира в съответната държава членка или основното му място на установяване да бъде в тази държава членка,
 - (ii) Мерки за помощ, при които предоставянето на помощ е обвързано със задължението бенефициерът да използва национално произведени стоки и услуги,
 - (iii) Мерки за помощ, които ограничават възможността бенефициерът да използва получените резултати от научноизследователска и развойна дейност и иновации в други държави членки.

3. КРИТЕРИИ ЗА ДОПУСТИМОСТ

11. Когато определя дали даден проект попада в обхвата на член 107, параграф 3, буква б) от Договора, Комисията ще прилага критериите, посочени в раздели 3.1, 3.2 и 3.3 от настоящото съобщение.

3.1. Определение за проект

12. Предложението за помощ трябва да се отнася до отделен проект, който е ясно дефиниран по отношение на целите му, както и условията на изпълнението му, включително участниците в него и финансирането му⁽¹²⁾.
13. Комисията може също така да приеме за допустим „интегриран проект“, т.е. група отделни проекти, включени в обща структура, „пътна карта“ или програма, насочени към една и съща цел и основани на съгласуван системен подход. Отделните компоненти на интегрирания проект могат да се отнасят до отделни нива на веригата на доставка, но трябва да се допълват и да добавят значителна стойност в своя принос за постигането на европейска цел⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ Насоки за държавна помощ за оздравяване и реструктуриране на нефинансови предприятия в затруднено положение (ОВ С 249, 31.7.2014 г., стр. 1). Както е обяснено в точка 23 от тези насоки, предвид факта, че е застрашено самото му съществуване, едно предприятие в затруднение не може да се разглежда като подходящо средство за постигането на други публични цели на политиката, докато не бъде осигурена неговата жизнеспособност.

⁽¹⁰⁾ Съобщение на Комисията „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19“ (ОВ С 91I, 20.3.2020 г., стр. 1) и неговите изменения.

⁽¹¹⁾ Вж. например решение на Съда по дело C-156/98, *Германия/Комисия* [2000] ECLI:EU:C:2000:467, т. 78 и решение на Съда по дело C-333/07 *Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne* [2008] ECLI:EU:C:2008:764, т. 94—116.

⁽¹²⁾ Когато два или повече проекта за научноизследователска и развойна дейност не са ясно отделени един от друг и в частност когато нямат независеща една от друга вероятност за технологичен успех, те трябва да се разглеждат като един проект.

⁽¹³⁾ Отделен проект и интегриран проект се наричат по-долу „проект“.

3.2. Общоевропейски интерес

3.2.1. Общи културативни критерии

14. Проектът трябва да представлява конкретен, ясен и установим важен принос към целите или стратегиите на Съюза и трябва има съществено въздействие върху устойчивия растеж, например като бъде от основно значение за Европейския зелен пакт, стратегията в областта на цифровите технологии, цифровото десетилетие и европейската стратегия за данните, новата промишлена стратегия за Европа и нейната актуализация, Next Generation EU, Европейския здравен съюз ⁽¹⁴⁾, новото европейско научноизследователско пространство за научни изследвания и иновации ⁽¹⁵⁾, новия план за действие за кръгова икономика ⁽¹⁶⁾ или целта на Съюза да стане неутрален по отношение на климата до 2050 г., наред с друго.
15. Трябва да се докаже, че проектът е замислен така, че да се преодолеят значима пазарна неефективност или съществени системни слабости, възпрепятстващи изпълнението на проекта в същата степен или по същия начин при липса на помощ, или обществени предизвикателства, които иначе не биха могли да бъдат преодоленени по подходящ начин или отстранени.
16. Освен ако по-малък брой е оправдан от естеството на проекта ⁽¹⁷⁾, проектът трябва обикновено да включва най-малко четири държави членки и ползите от него не трябва да се ограничават до финансиращите държави членки, а да обхващат по-голяма част от Съюза. Ползите от проекта трябва да бъдат ясно определени по конкретен и установим начин ⁽¹⁸⁾.
17. На всички държави членки трябва да се даде реална възможност да участват в нов проект. Уведомяващите държави членки трябва да докажат, че всички държави членки са били информирани за евентуалното възникване на проект, например чрез контакти, сътрудничество, срещи или прояви за намиране на партньори, в които също участват МСП и стартиращи предприятия, и че са получили възможност за участие.
18. Ползите от проекта не трябва да се ограничават до съответните предприятия или отрасли, а трябва да имат по-широко значение и приложение за икономиката или обществото в Съюза чрез положителни вторични последици (като например да имат системен ефект на множество равнища от веригата за създаване на стойност или за разположените нагоре или надолу по веригата пазари, или да имат алтернативни употреби в други отрасли или преминаване към друг вид транспорт), ясно определени по конкретен и установим начин.
19. Проектът трябва да включва значително съфинансиране от бенефициера ⁽¹⁹⁾.
20. Държавите членки трябва да представят доказателства дали проектът спазва принципа за ненапасяне на значителни вреди по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852 или други сравними методики ⁽²⁰⁾. При цялостното балансиране на положителните ефекти от помощта и нейните отрицателни ефекти върху конкуренцията и търговията Комисията ще разглежда спазването на този принцип като важен фактор в своята оценка. Като цяло е малко вероятно инвестициите, които нанасят значителни вреди на екологичните цели по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852, да имат достатъчно положително въздействие, което надвишава отрицателното им въздействие върху конкуренцията и търговията. Положителното въздействие, което на даден проект за справяне със значима пазарна неефективност или съществени системни слабости или обществени предизвикателства, които иначе не биха могли да бъдат преодоленени, във всички случаи подлежи на индивидуализирана оценка.

⁽¹⁴⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Изграждане на Европейски здравен съюз: подсилване на издръжливостта на ЕС на трансгранични заплахи за здравето“ (COM(2020) 724 final, 11 ноември 2020 г.).

⁽¹⁵⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Ново ЕНП за научни изследвания и иновации“ (COM(2020) 628 final, 30 септември 2020 г.).

⁽¹⁶⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Нов план за действие относно кръговата икономика. За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“ (COM/2020/98 final, 11 март 2020 г.).

⁽¹⁷⁾ По изключение и в надлежно обосновани обстоятелства може да бъде оправдан по-малък брой държави членки, но не по-малко от две, например ако проектът се отнася до взаимосвързани научноизследователски инфраструктури, проекти по TEN-E и TEN-T, които са от основно транснационално значение, тъй като са част от физически свързана трансгранична мрежа или са от съществено значение за подобряване на трансграничното управление на трафика или оперативната съвместимост; или проектът се финансира със средства на ЕС, по отношение на които правните разпоредби относно сътрудничеството между държавите членки изискват по-малък брой участващи държави членки. Във всички случаи проектите трябва да бъдат проектирани по прозрачен начин в съответствие с точка 17.

⁽¹⁸⁾ Само фактът, че проектът се изпълнява от предприятия в различни държави или че научноизследователската инфраструктура впоследствие е използвана от предприятия, установени в различни държави членки, не е достатъчен за определянето му като ВПОИ. Съдът потвърди политиката на Комисията да приема, че даден проект може да бъде описан като проект от общоевропейски интерес по смисъла на член 107, параграф 3, буква б), когато той е част от транснационална европейска програма, подкрепена съвместно от няколко правителства на държави членки, или е резултат от съгласувани действия на няколко държави членки за борба с обща заплаха. Съединени дела C-62/87 и 72/87 *Exécutive regional wallon and SA Glaverbel / Колумбия* [1988] ECLI:EU:C:1988:132, точка 22.

⁽¹⁹⁾ Когато оценява степента на съфинансиране, Комисията ще вземе предвид особеностите на някои сектори и на МСП. При изключителни и надлежно обосновани обстоятелства Комисията може да счете, че помощта е оправдана дори при липсата на значително съфинансиране от страна на бенефициера.

⁽²⁰⁾ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13). За мерки, които са идентични с мерките в рамките на одобрените от Съвета планове за възстановяване и устойчивост, тяхното съответствие с принципа за ненапасяне на значителни вреди се смята за спазено, тъй като вече е проверено.

3.2.2. Общи положителни показатели

21. В допълнение към кумулативните критерии в раздел 3.2.1 Комисията ще оцени положително следните предложени от държавите членки елементи:
- а) в изготвянето на проекта участват Комисията или правният субект, на който Комисията е делегирала своите правомощия, като например Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд;
 - б) в подбора на проекта участват Комисията или правният субект, на който Комисията е делегирала своите правомощия, при условие че този субект действа за тази цел като изпълнителна структура;
 - в) в управленската структура на проекта участват Комисията — или правният субект, на когото Комисията е делегирала своите правомощия, и участващите държави членки;
 - г) проектът включва важни съвместни взаимодействия по отношение на броя на партньорите, участието на организации от различни сектори или участието на предприятия с различна големина, и по-специално сътрудничеството между големи предприятия и МСП, включително стартиращи предприятия, в различни държави членки и подкрепя развитието на по-необлагодетелстваните региони;
 - д) проектът включва съфинансиране или съфинансиране от фонд на Съюза ⁽²¹⁾ при пряко, непряко или споделено управление;
 - е) проектът включва важен принос от независими частни инвеститори ⁽²²⁾;
 - ж) проектът е насочен към ясно определена и съществена стратегическа зависимост.

3.2.3. Специфични критерии

22. Проектите за научни изследвания, развитие и иновации (НИРДИ) трябва да имат значителен иновационен характер или да представляват важна добавена стойност по отношение на НИРДИ с оглед на съвременните постижения в съответния сектор ⁽²³⁾.
23. Проектите, включващи начално промишлено внедряване, трябва да дават възможност за разработването на нов продукт или услуга със значително научноизследователско или иновационно съдържание или за внедряването на принципно иновационен производствен процес. Обичайното модернизиране без иновационно измерение на съществуващи съоръжения и разработването на нови версии на съществуващи продукти не се определят като начално промишлено внедряване.
24. За целите на настоящото съобщение „начално промишлено внедряване“ означава увеличаване на мащаба на пилотните съоръжения, на демонстрационните съоръжения или на първите по рода си оборудване и съоръжения. То обхваща етапите след пилотния етап, включително етапа на изпитване и постигане на машабно партидно производство, но не масовото производство и търговските дейности ⁽²⁴⁾. Краят на началното промишлено внедряване се определя, като се вземат предвид, наред с другото, съответните показатели за ефективност, свързани с НИРДИ, които показват способността за започване на масово производство. Дейностите по началното промишлено внедряване могат да бъдат финансирани с държавна помощ, доколкото началното промишлено внедряване е следствие от дейност в областта на НИРДИ и самото то съдържа важен компонент на НИРДИ, представляващ неразделен и необходим елемент на успешното изпълнение на проекта. Началното промишлено внедряване не трябва да се извършва от организационната единица, извършила дейността в областта на НИРДИ, доколкото тази единица придобива правото да използва резултатите от предхождащата дейност в областта на НИРДИ и дейността в областта на НИРДИ и първото промишлено внедряване са описани в проекта.
25. Инфраструктурните проекти в областта на околната среда, енергетиката, транспорта, здравеопазването или цифровия сектор, доколкото не са обхванати от точки 22 и 23, трябва да бъдат от голямо значение за стратегиите на Съюза в областта на околната среда, климата, енергетиката (включително сигурността на енергийните доставки), транспорта, здравеопазването, промишлеността или цифровите технологии или да допринасят значително за вътрешния пазар, включително, но не само, за тези конкретни сектори и могат да бъдат подкрепяни за периода, докато станат напълно оперативни след изграждането.

⁽²¹⁾ Финансиране от Съюза, управлявано централно от институциите, агенциите, съвместни предприятия или други органи на ЕС, което не е пряко или косвено под контрола на държавата членка, не представлява държавна помощ. Държавна помощ може да се натрупа с финансиране от фонд на Съюза, при условие че е изпълнено условието по точка 35.

⁽²²⁾ Приносът с материални и нематериални активи, както и приносът с терени трябва се отчитат по пазарна цена.

⁽²³⁾ Това може да включва, когато е уместно, постепенно напредване към съвременните постижения, доколкото даден участващ проект ясно и надеждно има за цел да достигне отвъд съвременните постижения и описва как ще го направи.

⁽²⁴⁾ От понятието „търговски дейности“ се изключват ограничените продажби, когато са необходими в конкретния сектор, свързани с етапа на изпитване, включително продажби на мостри, обратна връзка или сертификационни продажби.

3.3. Значимост на проекта

26. За да бъде определен като ВПОИ, даден проект трябва да бъде значим в количествено или в качествено отношение. Той следва да бъде особено голям по размер или обхват или да предполага значително равнище на риск в технологично или финансово отношение или и в двете. За да определи значението на даден проект, Комисията ще вземе предвид критериите, посочени в точка 3.2.

4. КРИТЕРИИ ЗА СЪВМЕСТИМОСТ

27. Когато оценява съвместимостта с вътрешния пазар на помощ за насърчаване изпълнението на ВПОИ въз основа на член 107, параграф 3, буква б) от Договора, Комисията взема предвид критериите ⁽²⁵⁾, посочени в точки 4.1, 4.2 и 4.3 от настоящото съобщение.
28. Комисията извършва по смисъла на точка 4.2. сравнителен тест на помощта, за да оцени дали очакваните положителни ефекти от помощта надвишават евентуалните отрицателни ефекти.
29. Предвид естеството на проекта Комисията може да приеме, че наличието на значима пазарна неефективност или съществени системни слабости и обществени предизвикателства, както и приносът за общ европейски интерес могат да се предполагат за отделните компоненти на един интегриран проект, когато проектът отговаря на критериите за допустимост, посочени в раздел 3.

4.1. Необходимост и пропорционалност на помощта

30. Помощта не трябва да субсидира разходите за проект, които едно предприятие така или иначе би поело, и не трябва да компенсира обичайните бизнес рискове от стопанска дейност. Без помощта осъществяването на проекта следва да бъде невъзможно или да бъде възможно в по-малък мащаб, в по-ограничен обхват, с недостатъчна бързина или по друг начин, който значително би ограничил очакваните ползи от него ⁽²⁶⁾. Помощта ще се смята за пропорционална само ако същият резултат не би могъл да бъде постигнат с по-малко помощ.
31. Държавите членки трябва да предоставят на Комисията съответна информация относно подпомогнатия проект, както и подробно описание на съпоставителния сценарий, който отговаря на ситуация, при която не се отпуска помощ от никоя държава членка ⁽²⁷⁾. Съпоставителният сценарий може да се състои в липса на алтернативен проект, когато доказателствата потвърждават, че това е най-вероятният съпоставителен сценарий, или в алтернативен проект, разглеждан от бенефициерите в техните вътрешни процеси на вземане на решение, и може да се отнася до алтернативен проект, който се осъществява изцяло или частично извън Съюза. За да се докаже достоверността на представения от бенефициерите съпоставителен сценарий, уведомяващите държави членки се приканват да представят съответните вътрешни документи на бенефициерите, като например презентации на съвета, анализи, доклади и проучвания ⁽²⁸⁾.
32. При липса на алтернативен проект Комисията проверява дали размерът на помощта не надвишава необходимия минимум за осигуряване на достатъчна рентабилност на подпомогнатия проект, например като прави възможно постигането на вътрешна норма на възвръщаемост, съответстваща на стандартния или минималния процент на възвръщаемост за сектора или предприятието. За тази цел могат също да се използват стандартната норма на възвръщаемост, която се изисква от бенефициерите в други инвестиционни проекти от подобно естество, цената на техния общ капитал или обичайната норма на възвръщаемост в съответния отрасъл. Трябва да се вземат предвид всички съответни очаквани разходи и ползи през целия жизнен цикъл на проекта.
33. Максималният позволен размер на помощта ще се определя във връзка с установения ликвиден дисбаланс спрямо допустимите разходи. Ако е обосновано от анализа на ликвидния дисбаланс, интензитетът на помощта може да покрие всички допустими разходи. Ликвидният дисбаланс се отнася до разликата между положителните и отрицателните парични потоци през жизнения цикъл на инвестицията, сконтирани до настоящата им стойност въз основа на съответен сконтов коефициент, отчитащ необходимата за бенефициера норма на възвръщаемост, за да осъществи проекта, а именно с оглед на съответните рискове. Допустимите разходи са определени в приложението ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ Според Съда Комисията разполага със свобода на преценка по отношение на оценката на съвместимостта на ВПОИ. Съединени дела C-62/87 и 72/87 *Exécutive régional wallon and SA Glaverbel / Комисия* [1988] ECLI:EU:C:1988:132, точка 21.

⁽²⁶⁾ Заявлението за помощ трябва да предхожда започването на работа, което означава започване на строителни работи по инвестицията или поемане на първия твърд ангажимент за поръчка на оборудване или други ангажименти, които правят инвестицията необратима, независимо от хронологичния им ред. Закупуването на земя и подготвителните работи, като например получаване на разрешителни и провеждане на предварителни проучвания за осъществимост, не се считат за започване на работите.

⁽²⁷⁾ За проекти на МСП съпоставителният сценарий може да се състои в липсата на алтернативен проект, както е посочено в точка 32.

⁽²⁸⁾ Когато предоставената информация е обхваната от задължението за професионална тайна, тя следва да се третира в съответствие с член 30 от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9).

⁽²⁹⁾ В случай на интегриран проект допустимите разходи трябва да бъдат отчетени на равнището на всеки отделен проект.

34. Когато е показано, например чрез вътрешни документи на дружеството, че бенефициерът на помощта е изправен пред ясен избор между осъществяването на подпомаган проект или на алтернативен проект без помощ, Комисията сравнява очакваната нетна настояща стойност на инвестицията в подпомаганя проект и в съпоставителния проект, като се отчитат вероятностите от настъпването на различните сценарии за стопанска дейност.
35. Държавната помощ за насърчаване на изпълнението на ВПОИ може да се натрупва с финансиране от Съюза или друга държавна помощ, при условие че общият размер на публичното финансиране, предоставено във връзка със същите допустими разходи, не надвишава най-благоприятния процент на финансиране, определен в приложимите правила на правото на Съюза.
36. Като допълнителна предпазна мярка, за да се гарантира, че държавната помощ остава пропорционална и ограничена до необходимото, Комисията може да поиска от уведомяващата държава членка да приложи механизъм за възвръщане на предоставени средства⁽³⁰⁾. Механизмът за възвръщане на предоставените средства следва да гарантира балансирано разпределение на допълнителните печалби, когато проектът е по-рентабилен от прогнозирания в анализа на недостига на финансиране, за който е постъпило уведомление, и следва да се прилага само за онези инвестиции, които въз основа на последващите резултати от паричните потоци и на плащанията на държавна помощ достигат процент на възвръщаемост, надвишаващ капиталовите разходи на бенефициерите. Всеки такъв механизъм за възвръщане на предоставени средства следва да бъде предварително ясно определен, за да се осигури финансова предвидимост за бенефициерите в момента на вземане на решенията относно участието в проекта. Такъв механизъм следва да бъде разработен по такъв начин, че да се запазят силни стимули за бенефициерите да увеличат максимално своите инвестиции и да постигнат добро изпълнение на проекта.
37. В своя анализ Комисията взема предвид следните елементи:
- а) посочване на желаната промяна: Държавата членка трябва ясно да посочи промяната в поведението, която се очаква да възникне в резултат на държавната помощ, т.е. дали ще бъде задействан нов проект или ще бъдат увеличени размерът, обхватът, скоростта или трансграничното измерение на даден проект. Промяната в поведението следва да се установи чрез сравнение на очаквания резултат и равнището на предвидената дейност със и без помощ. Разликата между двата сценария показва въздействието на мярката за помощ и нейния стимулиращ ефект;
 - б) равнище на рентабилност: вероятността помощта да има стимулиращ ефект е по-голяма, когато макар проектът сам по себе си да не е достатъчно рентабилен, за да бъде осъществен от частно предприятие, той би генерирал съществени ползи за обществото.
38. За да се преодолеят действителните или потенциалните преки или косвени нарушения на международната търговия, Комисията може да вземе предвид факта, че конкуренти извън рамките на Съюза през последните три години пряко или непряко са получили или ще получат помощ с еквивалентен интензитет за сходни проекти. Въпреки това, ако има вероятност нарушаването на международната търговия да настъпи след повече от три години, предвид особения характер на конкретния сектор, референтният период може да бъде съответно удължен. Когато това е възможно, засегнатата държава членка следва да предостави на Комисията достатъчно информация, която ще ѝ позволи да оцени ситуацията, особено по отношение на необходимостта да се отчете конкурентното предимство на конкурент от трета страна. Ако Комисията не разполага с доказателства относно предоставената или предлаганата помощ, тя може да основе решението си също така на косвени доказателства. Комисията може също да предприеме подходящи действия за справяне с нарушенията на конкуренцията, произтичащи от субсидии, получени извън Съюза.
39. Когато събира доказателства, Комисията може да използва своите разследващи правомощия⁽³¹⁾.
40. Изборът на инструмента за помощ трябва да се извърши с оглед на пазарната неефективност или други значителни системни слабости, които трябва да бъдат преодоляни. Например, когато основният проблем е свързан с липсата на достъп до финансиране, държавите членки по принцип трябва да прибегнат до помощ под формата на подкрепа на ликвидността, като например заем или гаранция⁽³²⁾. Когато е необходимо също така на предприятието да се осигури определена степен на споделяне на риска, по принцип предпочетените инструменти за помощ следва да бъде възстановяем аванс. Възстановяемите инструменти за помощ по принцип се разглеждат като положителен показател.
41. Изборът на бенефициери чрез състезателна, прозрачна и недискриминационна процедура се счита за положителен показател.
- 4.2. Предотвратяване на излишното нарушаване на конкуренцията и сравнителен тест**
42. Държавите членки трябва да предоставят доказателства, че предложената мярка за помощ представлява подходящият инструмент на политиката по отношение на целта на проекта. Мярката за помощ няма да се счита за подходяща, ако с други инструменти на политиката или с други видове инструменти за помощ, нарушаващи конкуренцията в по-малка степен, е възможно да бъде постигнат същият резултат.
43. За да бъде съвместима мярката за помощ, нейните отрицателни ефекти, изразяващи се в нарушение на конкуренцията и въздействие върху търговията между държавите членки, трябва да бъдат ограничени и по-малки от положителните ефекти, изразяващи се в принос за целта от общоевропейски интерес.

⁽³⁰⁾ За проекти на МСП не е необходимо да се прилага механизъм за възвръщане на предоставените средства, освен при изключителни обстоятелства, по-специално като се вземат предвид сумите на помощта, за които е подадено уведомление за такива проекти.

⁽³¹⁾ Вж. член 25 от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9—29).

⁽³²⁾ Помощта под формата на гаранции трябва да бъде ограничена във времето, а помощта под формата на заеми трябва да бъде обвързана със срокове на погасяване.

44. Когато оценява отрицателните ефекти на мярката за помощ, Комисията съсредоточава анализа си върху предвидимото въздействие, което помощта може да окаже върху конкуренцията между предприятията в засегнатите продуктови пазари, включително на пазарите нагоре или надолу по веригата, както и върху риска от свръхкапацитет.
45. Комисията ще оцени риска от затваряне на пазара и господстващо положение. Проектите, включващи изграждането на инфраструктура ⁽³³⁾, трябва да отговарят на принципите на открит и недискриминационен достъп до инфраструктурата и недискриминационна ценова политика и експлоатация на мрежата, включително принципите, установени в правото на Съюза ⁽³⁴⁾.
46. Комисията оценява потенциалните отрицателни ефекти върху търговията, включително риска от надпревара между държавите членки по отношение на субсидиите, която може да възникне, по-специално по отношение на избора на местоположение.
47. В своята оценка на потенциалните отрицателни ефекти върху търговията Комисията ще разгледа дали помощта зависи от преместването на производствена дейност или друга дейност на бенефициера от друга договаряща се страна по Споразумението за ЕИП на територията на държавата членка, която предоставя помощта. Това условие изглежда е вредно за вътрешния пазар, независимо от броя на действително загубените работни места при първоначалното установяване на бенефициера в ЕИП, и е малко вероятно да бъде компенсирано с някакви положителни ефекти.

4.3. Прозрачност

48. Държавите членки трябва да гарантират публикуването на следната информация в модула на Комисията за прозрачност или на всеобхватен уебсайт за държавната помощ на национално или регионално равнище:
 - а) пълния текст на решението за отпускане на индивидуална помощ, както и на разпоредбите за неговото прилагане или връзка към него;
 - б) наименованието на органа или органите, предоставящи помощта;
 - в) името и идентификатора на всеки бенефициер, с изключение на търговските тайни и друга поверителна информация в надлежно обосновани случаи и при съгласие от страна на Комисията в съответствие със Съобщението на Комисията относно професионалната тайна при решенията за държавна помощ ⁽³⁵⁾;
 - г) инструмента за помощ ⁽³⁶⁾, елемента на помощ и, когато е различен, номиналния размер на помощта, изразен като пълния размер в национална валута, предоставен на всеки бенефициер;
 - д) датата на предоставяне и датата на публикуване;
 - е) вида на бенефициера (МСП/голямо предприятие/стартиращо предприятие);
 - ж) региона, в който се намира бенефициерът (по ниво II от NUTS или по-ниско ниво);
 - з) основния икономически сектор, в който бенефициерът осъществява своите дейности (на ниво група по NACE);
 - и) целта на помощта.
49. Изискването за публикуване на информация се прилага по отношение на индивидуални помощи, надвишаващи 100 000 EUR. Тази информация трябва да се публикува, след като бъде взето решението за отпускане на помощта, да се съхранява в продължение на най-малко 10 години и да бъде достъпна за широката общественост без ограничения ⁽³⁷⁾.

5. УВЕДОМЯВАНЕ, ДОКЛАДВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ

5.1. Задължение за уведомяване

50. Съгласно член 108, параграф 3 от Договора държавите членки трябва да уведомят Комисията предварително за всякакви планове да предоставят или изменят държавна помощ, включително помощ за ВПОИ.
51. Държавите членки, участващи в един и същ ВПОИ, се приканват, когато е възможно, да предоставят на Комисията общо уведомление, включващо съвместен текст, в който се описва ВПОИ и се доказва неговата допустимост.

⁽³³⁾ За да се избегнат всякакви съмнения, пилотните линии не се считат за инфраструктури.

⁽³⁴⁾ Когато проектът включва енергийна инфраструктура, той подлежи на регулация на тарифите и достъпа, както и на изискванията за отделяне, когато се изисква съгласно законодателството за вътрешния пазар.

⁽³⁵⁾ C(2003) 4582 (ОВ С 297, 9.12.2003 г., стр. 6).

⁽³⁶⁾ Безвъзмездни средства/лихвена субсидия; Заем/подлежащи на възстановяване аванси/помощ, която подлежи на възстановяване; Гаранция; Данъчно предимство или освобождаване от данъци; Рисково финансиране; Друго. Ако помощта е отпусната посредством няколко инструмента за помощ, размерът на помощта трябва да се посочи по инструменти.

⁽³⁷⁾ Тази информация трябва да се публикува в срок от 6 месеца от датата на предоставяне на помощта. В случай на неправомерна помощ от държавите членки ще се изисква да осигурят публикуването на тази информация ex post в срок от 6 месеца от датата на решението на Комисията. Информацията трябва да бъде във формат, който позволява данните да бъдат търсени, извлечени и лесно публикувани в интернет, например във формат CSV или XML.

5.2. Последваща оценка и докладване

52. Изпълнението на проекта трябва да подлежи на редовно докладване. Когато е уместно, Комисията може да поиска извършването на последваща оценка.

5.3. Прилагане

53. Комисията ще прилага принципите, определени в настоящото съобщение, от 1 януари 2022 г.

54. Тя ще прилага тези принципи по отношение на всички проекти за помощ, за които е постъпило уведомление и за които тя трябва да вземе решение на или след 1 януари 2022 г., дори в случаите, в които за проектите е постъпило уведомление преди тази дата.

55. В съответствие с известието относно определянето на приложимите правила при оценка на неправомерно предоставена държавна помощ⁽³⁸⁾, в случай на помощ, за която не е постъпило уведомление, Комисията прилага принципите, определени в настоящото съобщение, ако помощта е предоставена на или след 1 януари 2022 г., а във всички останали случаи — приложимата уредба, която е била в сила към датата на предоставяне на помощта.

—

⁽³⁸⁾ Известие на Комисията за определяне на приложимите правила при оценка на незаконосъобразната държавна помощ (ОВ С 119, 22.5.2002 г., стр. 22).

ПРИЛОЖЕНИЕ

Допустими разходи

- a) Проучвания за осъществимост, включително подготовителни технически проучвания, и разходите за получаване на разрешенията, необходими за реализацията на проекта.
 - б) Разходи за инструменти и оборудване (включително инсталации и превозни средства), доколкото те се използват за проекта и за периода, през който се използват за него. Ако въпросните инструменти и оборудване не се използват за проекта през целия им експлоатационен срок, за допустими разходи се считат само амортизационните отчисления за срока на проекта, изчислени въз основа на добрата счетоводна практика.
 - в) Разходи за придобиване (или строителство) на сгради, инфраструктура и земя, доколкото те се използват за проекта и за периода, през който се използват за него. Когато тези разходи се определят според търговската трансферна стойност или реално извършените капиталови разходи, вместо според амортизационните отчисления, остатъчната стойност на земята, сградите или инфраструктурата следва да бъде приспадната от ликвидния дисбаланс *ex ante* или *ex post*.
 - г) Разходи за други материали, консумативи и подобни продукти, необходими за проекта.
 - д) Разходи за получаване, валидиране и защита на патенти и други нематериални активи. Разходи за научноизследователска дейност по договор, знания и патенти, закупени или лицензирани от външни източници на принципа на спелка между несвързани лица, както и разходи за консултантски и еквивалентни на тях услуги, използвани изключително за проекта.
 - е) Разходи за персонал и административни разходи (включително постоянни разходи), направени пряко за дейности в областта на НИРДИ, включително дейностите в областта на НИРДИ, свързани с началното промишлено внедряване, или в случай на инфраструктурен проект — направени при построяването на инфраструктурата.
 - ж) В случай на помощ за проект за начално промишлено внедряване капиталовите и експлоатационните разходи до степента и за периода, използвани за проекта, доколкото промишленото внедряване е следствие от дейност в областта на НИРДИ и самото то съдържа важен компонент на НИРДИ, представляващ неразделен и необходим елемент на успешното изпълнение на проекта. Експлоатационните разходи трябва да са свързани с такъв компонент на проекта.
 - з) Други разходи могат да бъдат приети, ако са основателни и неразривно свързани с осъществяването на проекта, с изключение на експлоатационните разходи, които не са обхванати от буква ж).
-